

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 71 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores

Blok 1

1 maximumscore 2

de volgende drie:

- leven in armoede
- leven in kuisheid
- (totale) gehoorzaamheid / nederigheid

Indien drie antwoorden juist	2
Indien twee antwoorden juist	1
Indien één of geen antwoord juist	0

2 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Een deel van de kloosterlingen was afkomstig uit rijke families. Zij brachten bij hun intrede vaak veel geld mee (bruidsschat).
- inkomsten uit schenkingen/erfenissen
- inkomsten uit grondbezit en onroerende goederen / pachtgelden
- inkomsten uit producten die de kloosterlingen produceerden
- inkomsten uit opdrachten voor het kopiëren en/of illustreren van boeken

per juist antwoord	1

3 maximumscore 3

drie van de volgende:

- eenstemmig gezongen
- liturgische tekst
- in het Latijn
- geen vaste maatsoort / de melodie volgt het tekstritme
- kleine toonomvang
- afwisselend door verschillende groepen/partijen gezongen (antifonaal)
- gebruik van kerktoonladders

per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores										
4	maximumscore 2 twee van de volgende:											
	<table border="0"> <tr> <td style="vertical-align: top;"><i>audiofragment 1</i></td> <td style="vertical-align: top;"><i>audiofragment 2</i></td> </tr> <tr> <td>– grotendeels syllabisch / een toon per lettergreep</td> <td>melismatisch / meer tonen per lettergreep</td> </tr> <tr> <td>– veel op dezelfde toonhoogte gezongen / meer gereciteerd</td> <td>veel verschillende toonhoogtes / meer melodische lijn</td> </tr> <tr> <td>– vrij korte frasen</td> <td>langere frasen</td> </tr> <tr> <td>– kleine toonomvang</td> <td>grote toonomvang</td> </tr> </table>	<i>audiofragment 1</i>	<i>audiofragment 2</i>	– grotendeels syllabisch / een toon per lettergreep	melismatisch / meer tonen per lettergreep	– veel op dezelfde toonhoogte gezongen / meer gereciteerd	veel verschillende toonhoogtes / meer melodische lijn	– vrij korte frasen	langere frasen	– kleine toonomvang	grote toonomvang	
<i>audiofragment 1</i>	<i>audiofragment 2</i>											
– grotendeels syllabisch / een toon per lettergreep	melismatisch / meer tonen per lettergreep											
– veel op dezelfde toonhoogte gezongen / meer gereciteerd	veel verschillende toonhoogtes / meer melodische lijn											
– vrij korte frasen	langere frasen											
– kleine toonomvang	grote toonomvang											
	per juist antwoord	1										
5	maximumscore 1 De tweede stem zingt voornamelijk een lange toon.											
6	maximumscore 3											
	• muzikaal aspect: toonhoogte • voordelen (twee van de volgende): – Muziek hoefde niet meer altijd uit het hoofd geleerd te worden. – Muziek kon beter bewaard blijven / verspreid worden. – Muziek kon beter volgens de originele bedoeling worden uitgevoerd.	1 2										
	<i>Opmerking</i> <i>Wanneer slechts één voordeel wordt genoemd 1 scorepunt toekennen.</i>											
7	maximumscore 2											
	– middeleeuwse sfeer (twee van de volgende): – Het spel wordt opgevoerd in een (benedictijner klooster)kerk. – De nonnen hebben witte gewaden / habijten aan. – eigentijds aspect (twee van de volgende): – De figuur van de Duivel is menselijk voorgesteld (niet met hoorns e.d.) / is gekleed in smoking/feestkleding. – De Ziel heeft onder haar habijt een modern kledingstuk aan. – De scène is erotisch / clichématig / als een soap uitgewerkt.											
	Indien vier antwoorden juist	2										
	Indien twee/drie antwoorden juist	1										
	Indien één of geen antwoord juist	0										

Vraag	Antwoord	Scores
8	maximumscore 3 • theatrale middelen (twee van de volgende): – De solisten hebben een vastberaden gezichtsuitdrukking. – De kijker wordt direct aangesproken / een van de Deugden kijkt recht in de lens. – De Deugden lopen naar voren in slagorde / V-vorm. – Er worden gebalde vuisten omhoog gestoken. – De Duivel wordt ingesloten. • muzikaal middel (één van de volgende): – Er wordt een vast ritme gespeeld. – Er wordt op een trommel gespeeld. – De muziek is in een tweedelige maatsoort. – Er wordt relatief laag / ietwat dreigend gezongen.	2
9	maximumscore 1 Hierop is afgebeeld degene (Hildegard von Bingen) die het visioen van de kosmische mens ziet en dat vervolgens opschrijft.	
10	maximumscore 2 twee van de volgende: – Zij was afkomstig uit een adellijke familie. – Zij was (uitzonderlijk) getalenteerd (op velerlei gebieden). – Zij was een geleerde vrouw. – Zij had toegang tot geschriften. – Zij was in een positie van waaruit zij invloed kon uitoefenen. – Zij had leidinggevende capaciteiten.	
	per juist antwoord	1

Blok 2

- 11 maximumscore 1**
- De kunstenaar toont onverbloemd extreme uitdrukkingen van zijn emoties / het portret laat het innerlijk/karakter van de kunstenaar zien.

Vraag	Antwoord	Scores
12	maximumscore 2 twee van de volgende: – De expressionisten leidden uit de Afrikaanse beeldhouwkunst af dat in aard van die volkeren een grotere spontaniteit/oprechtheid besloten lag, en daar waren ze naar op zoek. – De Afrikaanse beeldhouwkunst gaf niet de zichtbare werkelijkheid weer, maar de magische / niet rationele (emotionele) wereld, en dat wilden de expressionisten ook. – De vormentaal van de Afrikaanse beeldhouwkunst was anders / kernachtiger dan gebruikelijk in de westerse traditie, en de expressionisten waren op zoek naar een nieuwe vormentaal.	
	per juist antwoord	1
13	maximumscore 2 De gezichten zijn sterk vereenvoudigd weergegeven. Dit is te zien aan (drie van de volgende): – grote, wijd opengesperde, ovale ogen die recht naar voren kijken – ovale vorm van de hoofden – lange rechte neuzen – opgebouwd uit eenvoudige vlakken – De onderlinge verhoudingen in het gezicht zijn anatomisch niet correct.	
	Indien drie antwoorden juist	2
	Indien twee antwoorden juist	1
	Indien één of geen antwoord juist	0
14	maximumscore 2 • Bij de automatische tekening tekent de kunstenaar (in een gemakkelijk hanteerbaar materiaal) wat in hem opkomt (zonder tussenkomst van het verstand), om zo wat er in het onderbewuste gebeurt alle kans te geven naar boven te komen • Bij de frottage associeert de kunstenaar op min of meer willekeurige vlekken (en probeert zo zoveel mogelijk zijn verstand uit te schakelen)	
		1
		1
15	maximumscore 2 • Ernst gebruikte de collagetechniek omdat hij zo fragmenten van verschillende afbeeldingen met elkaar kon combineren om een vervreemdend (surrealistisch) effect te krijgen / het ging hen om de voorstelling die zo ontstond • Braque gebruikte de collagetechniek uit esthetische overwegingen / om stukken krant of karton als zelfstandige vormelementen te kunnen gebruiken in zijn bijna abstracte compositie / als experiment	
		1
		1

Vraag	Antwoord	Scores
16	maximumscore 2	
	• vormgeving: Het schilderij is met fotografische precisie geschilderd • De voorstelling is een droombeeld	1 1
17	maximumscore 2	
	twee van de volgende: – De camera zoomt in op het hoofd van de hoofdrolspeler. – De droombeelden en het hoofd van de hoofdrolspeler worden door elkaar heen gefilmd. – Wanneer de droom begint verandert de muziek (tremolo).	
	per juist antwoord	1
18	maximumscore 2	
	twee van de volgende: – De gebeurtenissen vinden plaats in een (grotendeels geschilderde) niet bestaande wereld. – De gebeurtenissen worden onwerkelijk door bijvoorbeeld de opvallende schaduwen. – Er wordt geen samenhangend verhaal verteld / de opeenvolging van de gebeurtenissen is niet logisch.	
	per juist antwoord	1
19	maximumscore 2	
	• Deze beeldtaal kan surrealistisch genoemd worden (één van de volgende): – De voorstelling ziet er realistisch uit, maar is in werkelijkheid onmogelijk / deze combinatie van realistische elementen is in werkelijkheid onmogelijk. – De voorstelling roept (al dan niet duidelijke) symbolische betekenissen op. – Voor wie het weet: De voorstelling is ontleend aan een surrealistisch schilderij van René Magritte. • De beeldtaal van het surrealisme leent zich goed voor reclameboodschappen (één van de volgende): – Deze beeldtaal is figuratief, waardoor het snel duidelijk wordt waar het om gaat. – Het gebruik van symbolische betekenissen leent zich gemakkelijk voor het vormgeven van een reclameboodschap (zoals hier de overall aanwezige, zwevende mannetjes met hun beschermende paraplu, die symbool staan voor de bescherming die het verzekeringsbedrijf zegt te bieden). – Deze beeldtaal is vaak verrassend/humoristisch en kan daardoor aandacht trekken/vasthouden.	1 1

Vraag	Antwoord	Scores

Blok 3

20 maximumscore 3

drie van de volgende:

- de politiek (provo)
- de universiteiten/hogescholen/studentenwereld (Maagdenhuis)
- de kunst (Actie Tomaat, Notenkraker)
- het bedrijfsleven (invoering ondernemingsraden)
- taal (fonetische spelling)
- gezinsleven / huwelijk (generatiekloof / vrije opvoeding)

per juist antwoord

1

21 maximumscore 3

drie van de volgende:

<i>Werkteater</i>	<i>traditioneel</i>
– thema vanuit actualiteit of eigen ervaring	bestaande theatertekst
– improvisaties voor elkaar	spelverbetering onder leiding van regisseur
– eindvorm: gezamenlijke besluiten	eindvorm volgens idee regisseur
– montage van losse scènes	uitgangspunt: compleet stuk met goed gestructureerd verhaal
– collectief	hiërarchie

per juist antwoord

1

22 maximumscore 2

- persoonlijke ontwikkeling (één van de volgende): 1
  - meer durven / risico's durven nemen
  - fysiek sterker worden
  - controle van lichaam / motoriek en balans ontwikkelen
  - onbekende kanten van jezelf ontwikkelen
  - meer fysiek/beweeglijker leren spelen in plaats van voornamelijk verbaal
  - spelontwikkeling door beweging in de ruimte / gebruik van ruimte
- groepsproces (één van de volgende): 1
  - elkaar durven vertrouwen
  - je kwetsbaar durven opstellen
  - Fysiek contact wordt vanzelfsprekender.

Vraag	Antwoord	Scores
23	maximumscore 3 (Bij) het Werkteater (drie van de volgende): – ging naar de mensen toe / speelde op locatie. – speelde op de vlakke vloer in plaats van op een podium. – zat het publiek vlak om de spelers heen. – bestond het publiek niet uit theatergangers, maar uit mensen uit het werkveld. – ging na afloop van de voorstelling met het publiek in discussie. – speelde een probleemstelling voor de betreffende doelgroep.	
	per juist antwoord	1
24	maximumscore 2 twee van de volgende: – mannen spelen vrouwenrollen zonder zich te verkleeden – geen attributen, zoals een typemachine, maar mime – geen bureaus en stoelen, maar een opstelling met blokken – zonder aankondiging gaat spreken over in zingen / er wordt gezongen	
	per juist antwoord	1
25	maximumscore 2 De acteurs lopen niet krom / zetten geen krakende stemmetjes op / zijn niet oud geschminkt, maar laten vooral in houding/mimiek zien wat het voor hen betekent wat hun medebewoner is overkomen.	
	Indien naast het vetgedrukte deel van het antwoord ook het eerste (niet vet gedrukte deel) is gegeven	2
	Indien het vetgedrukte deel van het antwoord is gegeven	1
	Indien alleen het niet vetgedrukte deel is gegeven	0
26	maximumscore 1 De acteur (ziet er wel uit als een oude dame, maar) wisselt mimiek en stem van de moeder af met die van de zoon.	
27	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat de leerling bekend is met het begrip massacultuur, bijvoorbeeld: Het Werkteater behoort daardoor niet automatisch tot de massacultuur, omdat (één van de volgende): – het 's zomers weliswaar laagdrempelige stukken met typetjes speelde, maar de rest van het jaar juist heel ingetogen hoogwaardig toneel speelde, of: – het wel humor is, maar kritisch, omdat het door de ironie aanzet tot nadenken.	

Vraag	Antwoord	Scores
28	maximumscore 2	
	De speelstijl van het Werkteater was zeer natuurlijk / ingetogen / vaak heel klein met bijzondere mimiek (omdat het publiek heel dichtbij zat). Dit soort spel is in een film eveneens nodig	1
	Dit in tegenstelling tot toneelspel dat bedoeld is voor de grote zaal, waarbij een grote afstand moet worden overbrugd	1

Blok 4

29	maximumscore 2	
	- vanuit het perspectief van het balletgezelschap (één van de volgende): - op een terloopse manier kan de belangstelling van veel verschillende mensen, van jong tot oud, in het ballet worden gewekt - Het optreden in de etalage levert (vrije) publiciteit op in de media (die het gebeuren kwamen fotograferen/filmen).	1
	- vanuit het perspectief van het publiek (één van de volgende): - Het kan gratis kennismaken van het ballet. - Het kan de dansers van heel dichtbij zien. - Het kan laagdrempelig kennis maken met ballet.	1
30	maximumscore 2	
	- Stijldansen, zoals te zien is: tijdens wedstrijddansen (ballroom) / in televisieshows - Rock 'n roll, zoals te zien is: in musicals/amusementstheaters/films/ televisieshows	
	Indien een deel van het antwoord juist	1
31	maximumscore 1	
	De negentiende-eeuwse poppendokter wil kunstmatige figuren het leven inblazen / wil mensen creëren uit dode materie, terwijl de plastisch chirurg van levende mensen iets kunstmatigers maakt door chirurgische ingrepen en materialen op hen toe te passen. of Van iets kunstmatigs iets levends maken versus van iets levends iets kunstmatigs maken.	

Vraag	Antwoord	Scores

32 maximumscore 2

Een goed antwoord heeft de volgende strekking:

De voorbeelden zijn eigentijdse, geïdealiseerde (media)sterren. Het thema van *Coppélia* is: het najagen van iets kunstmatig moois. Mensen willen eruit zien als hun idolen ten koste van wat natuurlijk en echt is / mensen nemen het onechte als voorbeeld voor hoe zij eruit willen zien / mensen hebben niet door dat deze figuren 'onecht' zijn.

Indien een deel van het antwoord juist

1

33 maximumscore 2

Een goed antwoord heeft de volgende strekking:

- gedrag: er is geen menselijke interactie / er is geen natuurlijk aandoende reactie op de omgeving / zij kijkt hem niet aan / zij geeft een kunstmatig kushandje
- beweging: zij beweegt mechanisch / houterig / schoksgewijs / niet vloeiend / wiebelt na als een pop / gaat als een mechaniekje heen en weer

1

1

34 maximumscore 1

één van de volgende:

- De training van klassieke dansers leert hen bewegen op een kunstmatige, bedachte wijze.
- Voor de uitvoering van klassieke balletten hebben dansers technisch perfecte lichamen nodig die door langdurige training zijn gevormd.
- Choreografen en balletdanseressen zelf hebben vaak een ideaal lichaamsbeeld voor ogen, dat perfect geschikt is voor de klassieke ballettechniek.

35 maximumscore 1

één van de volgende:

- Veel decorstukken zien eruit als een tekening met duidelijke contourlijnen.
- Het decor is driedimensionaal, maar heeft vanwege het gebruik van platte decorstukken een sterk tweedimensionaal karakter.

Vraag	Antwoord	Scores

36 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Het publiek krijgt een goede impressie van het ballet omdat het bewegend beeldmateriaal is met geluid.
- Via YouTube kan het materiaal 24 uur per dag worden aangeboden.
- YouTube is een populaire website waar veel bezoekers naartoe komen.
- Via YouTube bereik je mogelijk een jong potentieel publiek.
- Via YouTube kun je direct worden doorgelinkt naar de website van het balletgezelschap voor de kaartverkoop.
- Materiaal op YouTube plaatsen is gratis.
- Op YouTube zijn beelden van diverse uitvoeringen van (bijvoorbeeld) Coppélia te zien; het publiek kan vergelijken.

per juist antwoord

1

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 3 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

afbeelding

- 1 Hildegard von Bingen, ca 1170
- 2 De kosmische mens. Miniatuur uit: Hildegard von Bingen, *Liber Divinorum Operum*.
- 2A De kosmische mens, detail. Miniatuur uit: Hildegard von Bingen, *Liber Divinorum Operum*.
- 3 E. Schiele, *Zelfportret met grimas*, 1910.
- 4 E. L. Kirchner, *Dansende vrouw*, 1911.
- 5 C. Einstein, *Negerplastik*, 1915, omslag.
- 6 P. Picasso, *Moeder en kind*, 1907.
- 7 A. Masson, *Automatische tekening*, 1925/26.
- 8 M. Ernst, Frottage uit het album *Histoire naturelle*, 1926.
- 9 M. Ernst, Illustratie (collage) uit *Les Femmes 100 tetes*, 1929.
- 10 G. Braque, *Le Courier*, 1913.
- 11 S. Dalí, *La persistencia de la memoria* (De hardnekkigheid van de herinnering), 1931.
- 12 Scène uit het ballet *Coppélia*, 2007, Etalage van De Bijenkorf te Amsterdam.

tekst 5

Naar: M. van Schayk, *Hallo medemens, De geschiedenis van Het Werkteater*, Theaterinstituut Nederland, Amsterdam, 2001.

video

- 1 Hildegard von Bingen, *Ordo Virtutum*.
- 2 Hildegard von Bingen, *Ordo Virtutum*.
- 3 A. Hitchcock, *Spellbound*, fragment Droomscène, 1945.
- 4 Commercial voor een verzekeringsmaatschappij, 2007
- 5 Het Werkteater bij een acrobatiektraining.
- 6 Het Werkteater, Voorstelling *Als de dood*, fragment.
- 7 Het Werkteater, Voorstelling *Goedemorgen meneer!*, fragment.
- 8 Het Werkteater, Verfilming van de voorstelling *Avondrood*, fragment.
- 9 Het Werkteater, Verfilming van de voorstelling *U bent mijn moeder*, fragment.
- 10 Het Werkteater, Straattheater en zomervoorstelling in een tent, fragmenten.
- 11 Het Nationale Ballet, *Coppélia*, 2007.
- 12 Het Nationale Ballet, *Coppélia*, 2007.
- 13 Het Nationale Ballet, *Coppélia*, 2007.
- 14 Het Nationale Ballet, *Coppélia*, 2007.

audio

- 1 *Benedictus Dominus Deus Israël*
- 2 Hildegard von Bingen, *O Felix Anima*
- 3 Hildegard von Bingen, *O Felix Anima*